

Pestprotocol Kbs de Regenboog Woerden

Op basisschool De Regenboog werken we met de PAD-methode. Dit is een leerplan waarbij we de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen stimuleren. Tevens is deze methode voorlopig goedgekeurd door het Nederlands Jeugdinstituut, om te gebruiken als programma om het pesten tegen te gaan. Daarmee is het PAD één van de 13 goedgekeurde programma's van de 61 stuks die er op de markt zijn.

Door preventief in te steken op een positief groepsklimaat zoals beschreven in het pedagogisch plan van PAD, willen wij bereiken dat ieder kind zich veilig voelt op school. We werken aan een veilige leeromgeving binnen de klas, de unit en de gehele school. Hierbij spelen ook onze vertrouwenspersonen een rol. Zij zijn bekend bij alle kinderen (presenteren zich in alle groepen aan het begin van ieder schooljaar) en kunnen ingezet en benaderd worden in vertrouwelijke situaties, waarbij zij vanuit een objectieve blik naar de situatie kunnen kijken en stappen kunnen ondernemen.

Tegelijk willen wij onze ogen zeker niet sluiten voor pestgedrag, dit is iets van alle tijden. In dit pestprotocol als onderdeel van ons pedagogisch plan beschrijven wij wat wij onder pesten verstaan, hoe wij dit kunnen signaleren en wat de acties zijn die genomen worden bij pestgedrag.

Wat is pesten

We spreken van pesten als er sprake is van: **(agressief) gedrag waarbij een of meerdere leerlingen een betrekkelijk machteloze andere leerling → doelbewust en herhaaldelijk, aanvalt, vernedert of buitensluit.**

Signaleren van pesten

Kinderen kunnen zelf het signaal naar de leerkracht afgeven, dat er gepest wordt. Het kind dat gepest wordt, zal dit niet altijd willen vertellen en daarom zijn observaties van de leerkracht belangrijk. Wij verwachten ook van ouders dat zij het aan de leerkracht melden als zij vermoeden dat er sprake is van pestgedrag. Hierbij gebruiken wij bovenstaande definitie als uitgangspunt.

Handelswijze bij pesten

1. Er vindt een gesprek plaats met het kind dat pest en er vindt een gesprek plaats met het gepeste kind, waarin aan beiden gevraagd en gezocht wordt, wat hun hulpvraag is. Wat hebben deze kinderen nodig, om positief gedrag te kunnen laten zien? Waar hebben zij hulp bij nodig om de situatie te veranderen?
2. **Er vindt een gesprek plaats op dag 1 of 2 ná het incident. Dit gesprek vindt plaats tussen de leerkracht, de pester en het gepeste kind en zo nodig een interventieleider.** De interventieleider kan de intern begeleider zijn, mogelijk ook een collega uit de unit of uit de werkgroep Pedagogisch Klimaat. De interventieleider is in eerste instantie de intern begeleider mits anders door de leerkracht en intern begeleider afgesproken. Zij denken mee zolang dit binnen de situatie nodig is. De leerkracht blijft eindverantwoordelijk, ook in de

contacten naar ouders en andere betrokkenen. **Op dezelfde dag worden ook de ouders van de betrokken kinderen op de hoogte gebracht. Zo nodig ook de TSO en BSO-coördinator. De TSO meldt ook terstond ieder incident of pesterij aan de betreffende leerkracht. Wanneer er meerdere kinderen pesten, wordt de situatie binnen de gehele groep besproken, zo nodig in het bijzijn van een interventieleider. De dagen erna wordt extra en doelgericht geobserveerd.**

3. **De ouders van het gepeste kind, als ook van het kind dat pest, worden bij het proces betrokken. Nadat ze direct in week 1 in kennis zijn gesteld van de geconstateerde peestsituatie. De leerkracht en de interventieleider vertellen de stappen die genomen zijn en de oplossingen waar aan gewerkt wordt met de klas. Directie wordt middels de geplande overleggen met zorgteam/ intern begeleider regelmatig op de hoogte gehouden van het gehele proces en de situatie.**
4. Voldoen de gesprekken niet (in die zin dat het pesten toch doorgaat) of zijn er meerdere leerlingen bij betrokken, dan vindt er een gesprek in week 2 of 3 plaats, na het eerste gesprek met de hele klas. De leerkracht schat zelf in of er met de hele groep gesproken moet worden. Wat levert het me op als ik met de hele klas de situatie bespreek? Dit gebeurt volgens vijf stappen:

4.1 De ik-boodschap: de leerkracht geeft door middel van een heel duidelijke ik-boodschap te kennen, dat er in de klas een probleem is dat hij niet alleen kan oplossen, maar dat wel opgelost moet worden. Daarbij noemt hij heel duidelijk de probleemsituatie en vraagt de leerlingen oplossingen te geven. Hij benadrukt daarbij dat het probleem opgelost moet worden.

4.2 Het verzamelen van oplossingen: de leerlingen moeten allerlei oplossingen geven voor aanpak. Soms komen er geen ideeën omdat de leerlingen niet durven of zo'n benadering niet gewend zijn. Maar als de leerkracht hen laat merken dat het hem ernst is door hen wat meer tijd te geven oplossingen aan te dragen (dit kan ook schriftelijk), zullen ze in die periode de zondebok wat meer met rust laten. In deze fase mag er nog niet gereageerd worden op de oplossingen. Na verloop van tijd komt er een aantal oplossingen, meestal van de leerlingen uit de zwijgende middengroep. Zij krijgen middels energizers (groepsspellen) een belangrijke en positieve rol in de groep met veel aandacht voor het positieve gedrag en de invloed op de anderen.

4.3 Het bespreken van de oplossingen: alle oplossingen die nadelig zijn voor het gepeste kind en ook voor degenen die pesten, worden geschrapt. Op die manier geeft de leerkracht aan dat hij geen partij kiest, maar aan alle leerlingen veiligheid wil bieden.

4.4 Het concretiseren van de oplossingen: voor iedereen moet duidelijk zijn hoe de geselecteerde oplossingen uitgevoerd gaan worden. Het is daarbij aan te bevelen om ze **op papier te zetten en daarna weer met de klas te bespreken**. De oplossingen van de groep **worden ook**, zodat ze wanneer nodig als exemplaar kunnen bieden voor een andere peestsituatie.

4.5 Het evalueren van de oplossingen: de oplossingen moeten met regelmaat geëvalueerd worden. **De leerkracht geeft aan dat de evaluatie een vast onderdeel gaat worden van de klassengesprekken.** Wanneer er weer signalen komen van pesten dan moet de leerkracht weer teruggaan naar stap 1, maar ook als hij niets hoort, moet hij regelmatig evalueren. Het is van belang om het evalueren consequent uit te voeren, zodat ook de positieve stappen aandacht krijgen!! In dat geval is het belangrijk om complimenten te geven. De leerkracht moet in deze fase de leerlingen duidelijk maken dat het aangeven als er weer gepest wordt, beslist niet hetzelfde is als klikken, maar dat het hetzelfde is als het helpen van het gepeste kind. Alles berust hierbij op het vertrouwen in elkaar. Alle handelingen worden op papier vastgelegd in Parnassys, het digitale leerlingvolgsysteem.

5. De leerkracht kan samen met de interventieleider, ervoor kiezen dat de leerkracht een sociogram afneemt om de relaties in de groep beter in kaart te brengen.

6. Als bovenstaande nog niet voor het gewenste effect heeft gezorgd kan de leerkracht er samen met de interventieleider voor kiezen om een soort van denktank bijeen te roepen. Hier zit, naast de leerkracht en interventieleider, een leerkracht in uit de unit en een leerkracht uit de werkgroep Pedagogisch Klimaat. Door ook voor iemand uit de unit te kiezen, kan er ook samen geobserveerd worden tijdens b.v. het buitenspelen of het werken in de unitruimte. Het pestgedrag wordt besproken en samen wordt gekeken naar oplossingen. Hierbij wordt ook gekeken hoe de leerlingen bij de oplossingen betrokken kunnen worden.

7. Vooral als er een pestsituatie geconstateerd is, reflecteert de leerkracht op zijn of haar eigen functioneren. Hoe is de eigen houding naar de klas en eventueel specifiek naar bepaalde leerlingen toe? Hoeveel ruimte en verantwoordelijkheid krijgen de leerlingen zelf? Hoe veilig zijn de leerlingen in de klas? Waar nodig, brengt de leerkracht wijzigingen aan in zijn of haar functioneren. Hiervoor krijgt de leerkracht hulp van de interventieleider, bijvoorbeeld door middel van observaties in de groep.

8. Wanneer een kind vaker wordt gepest of vaker pest, wordt onderzocht of dit gedrag voortkomt uit een gebrek aan weerbaarheid, inlevingsvermogen en sociale vaardigheden. Met de ouders wordt in dit geval besproken of het kind geholpen is met het volgen van een sociale vaardigheidstraining. In zo'n training leert het kind positief en weerbaar gedrag aan en krijgt het een positief zelfbeeld.

9. Er wordt regelmatig (= twee/drie wekelijks) contact gehouden met de betreffende leerlingen, de groep en de ouders, om te horen of de genomen maatregelen succes hebben en of dit zich ook voort zet. Of dat er andere stappen nodig zijn. Dit laatste in overleg met de leerkracht, interventieleider en de directie.

Ter aanvulling:

Tijdens dit hele proces blijven we overwegen in hoeverre het wenselijk is, alle ouders van de betreffende groep erbij te betrekken.

Dit is afhankelijk van de ernst en de duur van de situatie en ter beoordeling van de leerkracht en interventieleider waar wenselijk in overleg met de directie.

Materialen:

Op school zijn spellen en is er literatuur beschikbaar die kunnen bijdragen aan het oplossen van het pestgedrag. Ook de PAD methode en de materialen van de kanjertraining (zoals het prentenboek 'de Vogel') kunnen hieraan bijdragen.

www.pestweb.nl is een site met informatie voor ouders, leerkrachten en kinderen.

Wat te doen als het pestgedrag zich toch blijft herhalen ondanks de oplossingsgerichte aanpak

1. Indien er sprake is van herhaald pestgedrag, worden de ouders van het kind dat pest, in het bijzijn van de pester, op de hoogte gesteld van de ongewenste gebeurtenissen. Dit gebeurt in een gesprek op school met de leerkracht en de interventieleider. Aan het eind van dit oudergesprek worden de afspraken met de pester uitdrukkelijk doorgesproken en ook vastgelegd. Daarbij ook steeds de hulpvraag in acht genomen, maar ook de afspraken, die gemaakt zijn, om het gedrag te veranderen. Ook de op te leggen sancties bij overtreding van de afspraken worden daarbij vermeld. Gedacht kan worden aan uitsluiting van vooral de situaties die zich in het bijzonder lenen voor pestgedrag. Daarbij kan gedacht worden aan: buitenspelen, overblijven, gymlessen, excursies. De directie van de school is op de hoogte gesteld van de gesprekken met de kinderen en de ouders. De gemaakte afspraken worden vastgelegd in Parnassys, het digitale leerlingvolgsysteem van de school.

2. Indien het probleem zich toch blijft herhalen, worden de beschreven documenten vanuit het leerlingvolgsysteem met de directeur gedeeld. Dit is een gedocumenteerd protocol met daarin de data van de gebeurtenissen, de data en inhoud van de gevoerde gesprekken en de vastgelegde afspraken, zoals die gemaakt zijn om het pesten aan te pakken. Het gaat hier om een digitaal document.

3. De directie roept zo spoedig mogelijk de ouders op school voor een gesprek. Er wordt besproken of ook de leerkracht en/of de interventieleider bij dit gesprek aanwezig zijn. Het uitgangspunt is dat ook het kind in dit eerste directiegesprek betrokken wordt. Er wordt uit gegaan van het opgebouwde archief van de leerkracht. Dit archief wordt terstond aangevuld met het verloop van de gebeurtenissen.

4. Indien het gedrag niet verbetert, kan er een verwijzing plaatsvinden naar het maatschappelijk zorgsysteem in de richting van de afdeling jeugdzorg van de G.G. en G.D. dan wel het R.I.A.G.G. of het zorgloket. De verwijzing is afhankelijk van de problematiek en tevens van de mogelijkheden van afzonderlijke instanties.

5. Indien het pestgedrag van de pester niet aanzienlijk verbetert en/of de ouders van het kind werken onvoldoende mee om het probleem mede aan te pakken, kan de directeur van de school overgaan tot bijzondere maatregelen bijv.: isoleren van het kind dat pest, een schorsing en/of verwijdering van de school. De richtlijnen hierover staan vermeld in de schoolgids.

SIGNALLEN VAN HET KIND DAT GEPEST WORDT

a. Op school

1. Primaire signalen:

- de gepeste kinderen worden vaak op een gemene manier geplaagd, bespot en gekleineerd;
- ze worden uitgelachen op een spottende en onvriendelijke manier;
- ze worden fysiek aangepakt en kunnen zich hier niet adequaat tegen verweren;
- ze zijn betrokken bij ruzies waarbij ze zich niet kunnen verdedigen;
- hun bezittingen worden beschadigd;
- ze vertonen blauwe plekken, schrammen, gescheurde kleding,

2. Secundaire signalen:

- de kinderen, die gepest worden, zijn vaak alleen, ze lijken geen vrienden te hebben;
- ze worden als laatste gekozen in vrije spelsituaties, bijvoorbeeld bij het vormen van groepjes bij spel op het plein;
- ze proberen dicht bij de leerkracht te blijven;
- ze geven een angstige en onzekere indruk;
- ze zien er bang, ongelukkig, neerslachtig en huilerig uit;
- ze vertonen een plotselinge of geleidelijke verslechtering in schoolresultaten.

b. Thuis

1. Primaire signalen:

- ze komen thuis met gescheurde kleding of bezittingen die stuk zijn;
- ze vertonen verwondingen (blauwe plekken, schrammen) en geven hier een omstreden uitleg voor.

2. Secundaire signalen:

- ze brengen geen vriendjes of klasgenoten mee naar huis;
- ze hebben geen goede vriend;
- ze worden zelden elders uitgenodigd;
- ze gaan niet graag naar school;
- ze kiezen een vreemde weg om naar school te gaan;
- ze slapen niet goed;
- ze verliezen de belangstelling voor schooltaken;
- ze zien er bang en ongelukkig uit;
- ze vragen of stelen geld (om de pestkoppen om te kopen).

SIGNALLEN VAN KINDEREN, DIE PESTEN

a. Algemene kenmerken

1. ze zijn fysiek sterker;
2. ze hebben grote behoefte te overheersen en hun eigen zin te krijgen;
3. ze zijn impulsief, kunnen moeilijk tegenwerking aanvaarden;
4. ze zijn vaak tegendraads naar volwassenen toe;
5. ze worden als stoer aangezien, hebben weinig inlevingsvermogen;
6. ze hebben een relatief positief zelfbeeld of juist heel negatief en vertonen dit pestgedrag om zichzelf te overwinnen/-schreeuwen.

b. Op school

1. Op school treiteren de pestkoppen vaak op een gemene manier: spotten, intimideren, schoppen, dingen stuk maken. Ze hebben het vooral gemunt op de zwakkere leerlingen en proberen de meelopers op hun hand te krijgen.
2. Ondervinding leert dat meisjes veelal op een veel subtielere manier pesten, die veel moeilijker op te sporen valt, bijvoorbeeld roddelen, een vriendin afpakken, uitsluiten, ...

Bronnen:

- www.kanjertraining.nl, Almere
- ZIEN! Pedagogisch expert systeem
- Sue Young, *Van pesten naar samenwerken*. Huizen, 2012
- www.pestweb.nl
- Boek : Groepsplan gedrag van Kees van Overveld

Dit gehele document en bijbehorende documenten, waar naar verwezen wordt zijn allen te vinden op de L-schijf van ons digitaal schoolsysteem, onder :

Schoolontwikkeling – pedagogisch klimaat – hier onder zijn allerlei mapjes te vinden waaronder : Pedagogisch plan / Pestprotocol / Stappenplan grensoverschrijdend gedrag / vragen om problemen op te lossen (voor kinderen). En ook allerlei achtergrond informatie.